

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1894. Leto XI.

Obseg: V čem so kmetovalci sami krivi, da kmetijski stan peša? — Cepljenje zelenih trt. — Gorenjskim kmetom pravico ali pa Ameriko. — Gnoj na polji. — Čiščenje dreves. — Rane pri živini. — Kako naj po zimi redimo kokoši? — Kako ravnati z vinom koj po vožnji? — Pomlajevanje sadnega drevja. — O kravah, ki se težko molzejo. — Kako pokončevati gosenice? — Presajanje rastlin v cvetličnikih. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

V čem so kmetovalci sami krivi, da kmetijski stan peša?

Pod tem naslovom smo v lanski 2. številki „Kmetovalca“ razpisali darilo 50 dreves tistemu, ki na to vprašanje najbolje odgovori. Omenjali smo, da naj odgovor ne presega pol tiskane strani našega lista.

Vsled tega razpisa nam je došlo nad 400 odgovorov. Po vestnem pregledu vseh odgovorov smo prisodili darilo odličnemu gospodu, ki noče biti imenovan in ki odstopi darilo onima dvema, ki sta za njim najbolje odgovorila na gorenje vprašanje. Ta dva sta pa Jakob Štrucelj, posestnik v Dolenji Vasi pri Črnomlju, ter Andrej Rejc, posestnik in župan v Šebreljah na Goriškem, ki torej dobita vsak 25 drevesec iz družbene drevesnice.

Priobčili bodemo te tri odgovore po vrsti, in sicer tako, da danes prijavimo prvega, najboljšega, v prihodnjih dveh številkah pa ostala dva. Končno še omenjamo, da se je večina spuščala preveč v podrobnosti ter naštevala le bolj posledke kakor vzroke, pri tem pa puščala važne reči popolnoma v nemar.

I.

Odgovor tekmovalca, ki noče biti imenovan.

Ako preiskujemo vzroke, zakaj kmetijski stan peša, pridemo, žal, do zaključka, da smo temu večinoma sami krivi. Vzrok pa tiči v nezadostni ter slabi vzgoji in v nezadostni omiki. Ne pride mi na misel, da bi to očital le kmetijskemu stanu, tudi vsak drug stan mora propadati, če mu nista temelj prava vzgoja in

omika. Ako je to očitanje pikro, ne šteje naj se mi v zlo, saj tudi sam nisem boljši nego moji bližnjiki. Ker pa nam je stavil „Kmetovalec“ to vprašanje, zato si izprašajmo vest in spoznajmo svoje napake, kajti „spoznanje pregreh je prvi korak k popolnšanju“.

Ako rečem, da sta vzrok pešanju kmetijskega stanu slaba ali nezadostna vzgoja in omika, moramo krivdo zvrčati na tiste, ki so morali za nas skrbeti, in na nas same, ker nismo dovolj ubogali in se učili in ker nismo dovolj skrbeli za našo mladino.

Prav na kratko hočem utemeljiti svojo trditev:

1.) Slaba verska in нравna vzgoja najbolj provzročuje propadanje kmetijskega stanu. Kdor ima vero, kdor je dobro vzgojen, kdor ima na dobrih, poštenih ter prav krščanskih stariših dober vzgled, ta je dobil za svoje življenje najlepšo doto. Vse slabosti, ki tako zelo tarejo kmetijski stan, kakor lenoba, potratnost, napuh, nesloga i. t. d., i. t. d., so le nasledek pomanjkanja prave vere in нравne vzgoje.

2.) Nezadostna splošna omika naredi, da kmetovalec premalo pozna razmere, v katerih živi, ter vsled tega trpi veliko škodo. Zaradi tega se premalo briga za svoje državljske dolžnosti, mirno gleda, kako ga izsesavajo in zlorabijo drugi stanovi, ter se premalo zaveda svoje stanovske časti. Zlasti slabo poznavanje zakonov silno škoduje našim kmetovalcem.

3.) Nezadostna ali slaba strokovna izobrazba naredi, da kmetovalci ne napredujemo. Učimo se napredno kmetovati, spoznajmo vender enkrat, da živimo v drugih časih in v drugih razmerah, s katerimi je treba računati, ter popoljšajmo se. Dober gospodar, ki

res zna gospodariti, ne pozna vraž, ve kaj je zanj dobro ali slabo. On ne gospodari tje v en dan, on tudi računa, zato pa vé, koliko sme porabiti zase in za svoje, in vé, koliko dote sme izgovoriti. Dober gospodar ne razkosuje svojega zemljišča, ne gre po denar k oderuhu in rad pomaga svojemu bližnjiku. Pošten, omikan in zaveden gospodar ne gleda samo náse, ampak mora po svoji moči pomagati, da je tudi v občini pravo gospodarstvo, ter mora gledati, da z združenimi močmi vsi skupno delamo za napredek in blagostanje kmetijskega stanu.

Ako bodeite spoznali, gospod urednik, moj odgovor vreden za tisek, pristavite spisu še klic na slovenske kmetovalce: „Z vero in omiko se bodeite povzpeli do blagostanja in zapomnite si, da je nevednost najdraža reč na svetu“!

Cepljenje zelenih trt.

V zadnji številki „Kmetovalca“ smo pisali, kako se naredi in zasadi vinograd z ameriškimi trtami, ki se bodo cepile na mestu. Popisali smo pred vsem, kako se ravna prvi dve leti. Tretje leto se nam je pa odločiti, ali bomo cepili trte v tako narejenem vinogradu s plutovino ali pa v zeleno. Če cepimo v zeleno, moremo to deloma izvršiti uže to (tretje) leto, ako so trte dovolj močne. Spomladi tretjega leta moramo nepogojno obrezati vse trte na 2 ali 3 očesa. Tako obrezana in potem ozelenela trta je nekako taka, kakeršno kaže podoba 4.

Drugi teden meseca maja moremo pričeti s cepitvijo v zeleno. Zato si pripravimo uže poprej volnenih niti ali pa gumijevih (kavčukovih) trakov. Tudi se moramo s premislekom odločiti za vrsto, katero bomo cepili.

Eden ali dva dni pred cepitvijo v zeleno se morajo trte za ta namen pripraviti, da se potem med cepitvijo delo ne ovira. Sicer pa to delo lahko opravi kak delavec tudi med cepitvijo. To delo obstoji v tem, da se vsa očesa in vsi stranski poganjki od tistoletnih mladik odstranijo (odščipnejo, oziroma porežejo), tako, da na celi trti ostanejo samo listi in zelene mladike. Samo ob sebi je umevno, da se izvrši to delo le toliko visoko na trti, kolikor bo cepljene trte ostalo; višje odstraniti očesa in mladike ne imelo bi pomena, ker se viši deli sploh odrežejo. Tisti, ki to delo zvršuje, pa mora poznati cepljenje v zeleno, sicer naj je raje prepusti cepilcu.

Mesto, kjer naj se trta cepi, mora cepilec sam znati pogoditi, ker to se ne da popisati. To mesto izberemo toliko višje, kolikor pozneje cepimo.

Cepi se najbolje z doklado, kakor kaže podoba

5. Ako bi se ta cepitev ne prijala, lahko se trta cepi kaka 2 ali 3 tedne pozneje nekoliko niže za kožo. (O tem cepljenju prijavili bomo poseben članek.) Cepljenje v „sklad“ je boljše opustiti, kajti iz Ogrskega dohajajo pritožbe, da se tako cepljene trte slabo sponašajo ter v 6 do 7 letih poginejo. Cepič naj ima vedno dve očesi. Cepilni nož bodi vedno oster ter naj se po vsaki zarezi pridno obriše, da ostane suh in snažen. Cepitev je vsikdar treba izvršiti strogo natančno in hitro.

Ali je cepič dober, oziroma sposoben ali ne, sodo po belem strženu, kakeršnega cepič še ne sme imeti. Kakor hitro ima cepič uže ta stržen, ni več za rabo. Pri podlogi ne velja to znamenje, ker ne smemo tako globoko rezati. Zato si pomagamo s tem, da pripogibljemo mladike. Ako je mladika še popolnoma mehka, potem se cepitev slabo zaraste, ako se pa trta uže teže da vpogniti, je pa tudi slabo;

zato je v sredi med mehkim in pretrdim delom mladike najboljše mesto za cepitev. Debelost mladike ni vselej merodajna. Ako so pa cepiči v primeri s podlogo sploh pre-slabi, je pa boljše cepiti za kožo, kar se mora narediti tudi takrat, če smo podlogo pregloboko odrezali in uže prišli do belega stržena. Cepitev za kožo namreč zahteva pri podlogi uže beli stržen, ker se lubad ne da prej odluščiti. Iz tega je razvidno, kako dobro je, če se privadimo vsem načinom cepljenja, ker v gotovih razmerah ima vsak način svojo prednost.

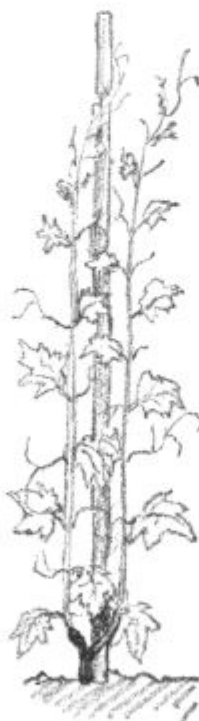
■ ■ Zeleno cepljenje se vrši do srede meseca junija; kar se pozneje cepi, navadno ne dozori. Kakšna je v zeleno cepljena trta, kaže podoba 6.

Najkasneje čez 4 dni po izvršeni cepitvi v zeleno se morajo trte pregledati ter na podlogi vnovič odstraniti vsa očesa, ki so morda še ostala ali celo poglala. To delo se mora ponavljati potem vsakih osem dni, in sicer toliko časa, dokler ne izrastejo iz cepičev najmanj $\frac{1}{4}$ m dolgi poganjki. Če to delo zamudimo, potem cepič popolnoma zaostane ali prav slabo požene. Pri pregledovanju trt je tudi paziti, da so trte vedno privezane h kolu, in sicer tako, da

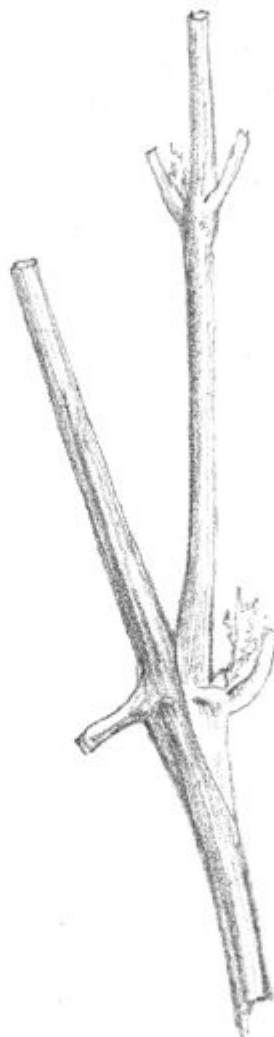
cepič stoji navpično, ker le iz navpičnih cepičev rastejo močni poganjki. Za privezovanje trt h količem je najboljše rafijevo liče. Če smo cepili s kavčukovimi trakovi, potem ni treba povez odstranjevati, če smo pa vezali z volnenimi ali pavolnatimi nitmi, potem moramo vez odstraniti predno se zareže v mladiko, ki se seveda debeli.

Jeseni, ko je les dozorel, listje pa odpadlo, moremo pričeti grobati. Kako se to dela, popisali bomo drugikrat.

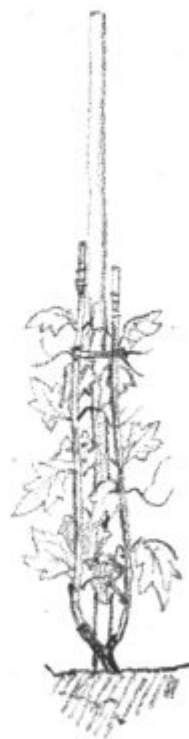
Samo ob sebi je umevno, da škropljenja z modro

Podoba 4.

Podoba 5.

Podoba 6.

galico ne smemo opustiti, ker nam mora biti največa skrb, mlade in nežne trte ohraniti zdrave in krepke.

Po pisu L. Weigerta v Klosterneuburgu.

Gorenjskim kmetom pravico ali pa Ameriko.

(Odgovor na prilogo pod tem naslovom v „Laibacher Zeitung“ z dne 15. januarja t. l.)

Vsled člankov ki so v lanskem „Kmetovalci“ izšli pod tem naslovom, priobčil je veleč. gospod C. Luckmann, ravnatelj kranjske obrtne družbe, na posebni prilogi v „Laibacher Zeitung“ pod enakim naslovom izjavo, s katero se naši članki pobijajo ter se jim podtikajo slabi nameni. Na to izjavo odgovorimo za sedaj nastopno:

Kdor pozna razmere, vé, da so bili članki pisani od osebe, koja ima več prilike dotične razmere poznati, kakor urednik lista. Urednik lista je pa članke priredil za tisek in zato je samo ob sebi umevno, da prevzame vso odgovornost. Pri ureditvi je bilo pa treba izpustiti cele odstavke, zato radi priznamo, da se je v naglici opustila morda na nekaterih mestih taka ureditev, ki nedvomno izključi vsak sum, da se je hotelo sčuvati.

Odločno protestujemo, da so imeli članki namero sčuvati proti komu, celo pa ne proti c. kr. oblastvom, marveč „Kmetovalec“, oziroma njegov urednik je vršil le svojo časnikarsko dolžnost, ko je opozarjal na razmere, ki so po njegovem mnenju na škodo národnemu gospodarstvu naše dežele.

Če se je omenjala obrtna družba, omenjala se je le kot lastnica gozdov in planin, ne pa kot obrten podjetnik. Iz tega vzroka moramo prav odločno zavriniti trditve, da smo nasprotniki obrta, in ako veleč. gospod ravnatelj Luckmann opozarja na slučaj v Mojstrani, prisiljeni smo odgovoriti, da je kmetijska družba, svesta si svojih dolžnosti, oddala na prošnjo občine Dovje svoje strogo strokovno mnenje po sklepu odborovem, na katerega tajnik nima upliva. Dotična izjava je bila strogo znanstvena ter drugače bolj objektivna, kakor izjave gorenjskih gozdnih veščakov, ki so cenili cent sena na 20 kr.

Ako je pa pisatelj dotičnih člankov trdil, da je bila obrtna družba nesreča za deželo in delničarje, je imel prav, ker ravno to je temeljito dokazano v več člankih v „Laibacher Zeitung“ meseca aprila lanskega leta. Pisatelj dotičnih člankov, ki je montanist in je te članke priobčil tudi skupno v knjigi „Deutscher Kalender für Krain“ (za l. 1894.) je za nas klasiška priča. Iz dotičnega spisa, ki je priobčen pod naslovom „K vpeljava sladkornega obrta v planinske dežele“, naj priobčimo tu le en odstavek:

„Če torej ne moremo več računati na nekdanjo procvitanje fužinarstva po planinskih deželah, če ne smemo preveč zaupati na vrednost vodnih moči, in če se glede gozdov moramo sprijazniti celo z manjšimi dohodki, kaj drugega nam potem še preostaja kakor pospeševanje kmetijstva, povečanje dohodkov iz tal ter vpeljava kmetijskega obrta, sploh skrbno negovanje prvotne produkcije, ki je sicer trudapolna, ki zahteva velikega napora, ki ne daje ogromnega dobička, ki pa zato jamči neko gotovo stalnost, ki se razširja po celi pokrajini, ki ne dopušča da bi se tvorila velika obrtna središča z razburljivimi delavskimi četami, ampak ki je taka, da redi in živi zdravo in krepko ljudstvo, ki je zadovoljno s svojo osodo, ki je

sicer okorno, drugače pa vedno pripravljeno narediti in dati, kar je božjega in cesarjevega, in ki je zato največje važnosti za narod in za državo.“ — Te prelepe besede značijo isto tako tudi našo vodilno misel, ki nas je napotila priobčiti napominjane članke, zato pa odločno protestujemo, da bi se naši lojalni nameri kaj slabega podtikalo.

Kar smo pisali o statistiki živine v radovljiškem okraju in o vzrokih, zakaj je padlo število živine, ostanemo pri prvotni svoji trditvi. Zaradi tovarne vožnje v Bohinji nihče ni imel vprežne živine, ampak vozili so tamošnji kmetje za denar le tedaj, kadar so jim to pripuščali domači kmetijski opravki. Zaradi ponehanja vožnje iz Bohinje ni niti 20 vprežnih živali manj. Zakaj je pa padlo število krav za 1564 komadov? Ali krave mar tudi vzijo? Pripomniti je, da se je to skrčenje števila dogodilo ob času, ko je bila živinoreja v posebno dobrih razmerah, ko je imela živina lepo ceno ter je bila kupčija ž njo živahna, torej v razmerah, vsled kakeršnih se povsod drugod živina pomnoži. Krčenju števila živine je edini vzrok omejena paša; zato pa uže danes trdimo, da bo število živine l. 1900. še manjše, t. j. takrat, kadar bodo zvršena vsa stroga določila urejevalnih listin ter se bode v Karavankah ubogemu kmetu vzela zadnja ped paše. — Mi nismo za pokončevanje gozda, mi nismo za pašo čez in čez, a mi smo zato, da se kmetu ohranijo starodavne pravice, ki so mu potrebne za njegov obstanek in koje mu tudi jamči cesarski patent z dne 5. julija l. 1853. — Te pravice zagovarjati je bila tudi tendenca naših člankov, zato vse drugo podtikanje odločno zavračamo. Tendencia na Gorenjskem pa je (in to ne samo v gozdih blejske grajščine) pašne pravice po možnosti odpraviti, kar pomeni toliko, kakor kmetu vzeti sredstva za obstanek.

Kar se tiče pomote geometrove, prizna izjava, da je res, mi pa le toliko popravimo prvotno svojo trditev, da se pomota ni popravila čez dve leti ampak še le čez 6 ali 7 let. — Če nas vse ne vara, imeli bomo kmalu priliko opozarjati na drugo veliko večjo pomoto, ki pa še ni popravljena.

Mi nismo nikdar pisali, da so bili Bistričani za 4000 gld. ogoljufani, pač pa, da so se (namreč sami) ogoljufali zaradi svoje nebržnosti. In to je res; kajti pustili so si odmeriti nad 100 oralov nerodovitnega sveta, ne da bi bili proti temu pravočasno kaj ukrenili.

Kar se tiče omenjane in po naši trditvi nezakonite prodaje lova, ostanemo pri tem kar smo objavili, ker nam je pisatelj člankov podal zadostnih dokazil.

Ako smo izrekli kako sodbo o izvedencih, opirali smo se na neoporekane trditve „Slovenca“, ki so nam znane kot jako zanesljive, in pa na naše prepričanje, da izvedenci niso imeli tiste znanostne omike, ki je potrebna za cenitev planinske paše, toliko iz gospodarskega, kolikor iz vednostnega stališča z ozirom na veliki upliv, ki ga ima planinska paša na hranitbo, razvitek in zdravje živine. Izvedencu, ki ceni cent sena na 20 krajcarjev, moramo odrekati tudi potrebno stvarnost.

Manjka nam časa in prostora odgovoriti na omenjano izjavo še bolj temeljito in obširno, dasi imamo še polno gradiva, pa ne zdi se nam potrebno, saj izjavi tudi ni bil glavni namen izpodbijati naše trditve, ampak le opozoriti, da je potovalni učitelj sčeval proti c. kr. oblastim. Vsak razsoden človek vé, da to ni res, zato nam proti temu ni treba vnovič protestovati; saj smo uže zgoraj označili, kaj nas je vodilo pri objavi člankov.

Naloga našega lista ni šamo poučevati, temveč tudi potegovati se za gospodarske koristi kmetovalcev, koje dobrostojne ohraniti je v največem interesu države. Storili smo to tudi glede gorenjskih kmetov, ter smo v člankih opetovano naglašali državni interes, a kakor so nas poučili zadnji tedni, bo naše prizadevanje zastoj, kajti kaže se, da bo tisti gospod prav imel, ki je nekda pred pričami pretil, da bo vzel Bohinjecem ne le irhaste, ampak tudi platnene hlače, in da bo tudi oni gospod prav imel, ki je obljubil jamčiti za to, da baron Born dobi v dveh letih vse planine v svojo last. Prišlo bo v „Laibacher Zeitung“ še mnogo odgovorov na naše članke pa ne v obliki izjav, ampak v obliki sodnjih oklicev.

Gnoj na polji.

Ako gremo na polje, prepričamo se, da naši kmetje še dandanes večinoma slabo ravnaajo z gnojem. Razvozijo ga namreč na več malih kupov, ki dostikrat po več tednov tamkaj leže. Tolikrat smo uže popisali našim posestnikom važnost gnoja ter jim dokazali, da je gnoj nedosegljiv in nenadomestljiv reditelj rastlinstva, in vender ni še nehala ta potrata gnoja, in še sedaj moramo omenjati, da jih je mnogo imelo še do današnjega dne za naše opomine gluha ušesa. Naj bo kmetovalec tudi drugače varčen gospodar, ako z gnojem slabo ravna, je ne hote in nevede vender le zapravljevec.

Gnoj namreč, ki leži na polji na malih kupih, izgubi mnogo prevažnih redilnih snovi. Prostori pod gnojnimi kupi so pregnojni, dočim drugod gnoja ne dostaje, tako, da o enakomernem gnojenju v tem slučaju ne moremo govoriti. Gnoj naj se torej koj, ko se je prepeljal na polje, enakomerno raztrosi po njem. Na lahki zemlji in v ravni legi gnoj lahko ostane raztrošen po razorih, ako nam ne dopušča čas, da bi ga podorali. V tem slučaju pri gnoji nimamo škode, nasprotno, tako raztrošen gnoj celo tudi na ta način koristi, da tla prej postanejo godna; kajti gnoj ki pokriva zemljo in jo senči, povspesuje ji ob enem razkroj, uravnava ji toplino ter ji enakomerno dovaja redilnih snovi.

Čiščenje dreves.

V prejšnjih časih so bili glede čiščenja dreves različnega mnenja in še dandanes se v tem pogledu niso še popolnoma zedinili. Posebno na Bavarskem so se protivili čiščenju dreves in je tam zaradi tega celo do poskušanj kasno prišlo. No, dandanes se je v tem mnogo izpremenilo, in prišli so do spoznanja, da čiščenje dreves ni le neškodljivo, ampak, da se drevesom s čiščenjem celo vzgaja bodoči porabni les. A. Winkelbauer piše v „Allg. Forst- und Jagd-Zeitung“ to le: „O koristi, katere imamo s čiščenjem dreves sem uže od nekda prepričan. Čistil sem drevje povsod, kjer sem le mogel in smel. Prvi me je k temu napotil gozdar Baiernheim iz Dirvarena (Dürwara), ki je meseca junija in julija čistil drevje z žago. V teh mesecih namreč drevje ni več toliko sočno. Ako se spomladi odreže veja od debela, izteče iz rane preveč soka, ako se pa drevje čisti jeseni, odloči se okolu rane lub od debela. Ker pa ob deževji med deblo in lub zaide voda ter v mrazu zmrzne, potem odganja lub še bolj od debela in napravijo se razpoke, katere ali močno ovirajo celjenje rane, ali pa to celo onemogočijo. Pa tudi spomladi se lub ob rani bolj ali manj loči od debela. Ako pa čistim meseca junija ali julija,

takrat je okolu rana dovolj soka, da se rana zaraste ter se napravi nov lub. Celiti se začne uže po štirinajstih dnevih. Pri šilovji se to vrši bolj polagoma, a izjemo dela v tem pogledu jelka, katera rano ravno tako hitro zaceli, kakor listnato drevje. Iz tega je razvidno, da je za čiščenje najprimernejši čas meseca junija ali julija.

Priporočalo se je, naj bi se pri čiščenju na drevju puščali kratki štrklji, kar pa ni priporočljivo; kajti najbolje je, da se veja odreže kolikor mogoče blizu debela. Rane 10 do 15 centimetrov velike se kmalu zarastejo ter drevesa nič ne ovirajo. O tem sem se prepričal z mnogimi poskusi. Videl sem, kako se osušena rana zopet oživi, kadar jo zopet pokrije lub. Pri debelejših vejah je pa rano treba namazati s kakim mazilom, ki prepreči gnitje, ali paziti se mora, da ne pride na lub. Ker jelše in vrbe rade gnijejo ali trohne, namažejo naj se jim tudi manjše rane.

Ako v mladem lesovju čistimo večja debela, začne naj se od spodaj ter naj se večje veje privezujejo in počasi spuščajo na tla, da ne poškodujejo mlajših dreves pod seboj. Velika drevesa naj vedno čistita vsaj dva, da si drug drugemu pomagata, ako je treba. Pri plezanju naj se kramzarji nikar ne rabijo.

Rane pri živini.

Rana se mora najprej prav dobro izprati s čisto vodo. Odstraniti se mora iz nje vsa nesnaga. Ako bi pa rana preveč krvavela, skuša naj se to zabraniti z obkladki, ki naj se namakajo v mrzli vodi, kateri naj se prilije nekoliko kisa. Tudi se krvavljenje ustavi, če ni premočno, ako se rana izpira s tekočino, katero si pripravimo, če v litru vode raztopimo 70 gramov galuna. Ako se pa tudi na ta način krvavljenje noče ustaviti, poskusi naj se s primerno obvezo. Omoči naj se v to svrhu predivo ali zloženo platno v tekočini, katero dobimo, ako četrt litru vode primešamo 70 gramov žveplene kisline in 50 gramov vinskega cveta. To naj se položi na rano ter naj se trdno obveže. Ako pa je prizadeta kaka žila, privzdigne se skrbno z malim nožičem (s pinceto) in se podveže. Pri odprtih otiskah (odirkih) je pa dobro, rane obrobiti ter poravnati, dočim se mora pri prečnih ranah skrbeti, da se iz njih odstrani gnoj. To se doseže, ako se rana poglobi. Trebušne in prsne rane, pri katerih se vidijo čreva ali drob, morajo se najprej izmiziti z mlačno vodo, potem se črevo, oziroma drob, skrbno porine na svoje mesto, rana pa naj se zašije z močno šivanko.

Posebno se mora paziti, da se gnoj, ki se pri takih prilikah napravlja, odteka in se ne cedi v drobovje. Ako se rane ne gnoje ugodno ter gnoj smrdi, je redke ali krvav, potem naj se omočijo tri ali štirikrat s tekočino, katero dobimo, ako 1/2 litru vode primešamo 30 gramov terpentina in 2 grama jajčjega rumenjaka. Prve tri dni, dokler se rane še ne gnoje, devajo naj se nanje mrzli obkladki. Pri manjših površnih ranah zadostuje, ako se polivajo z mrzlo vodo, na nevarnejše rane naj se pa polagajo debele, v mrzli vodi namočene in iztisnjene rute, katere naj se polivajo vsako četrt ure z mrzlo vodo ali pa tudi s svinčevo vodo.

Da ne zaidejo mrčesi k ranam, zabrani se s tem, da se rane vsak dan enkrat namažejo s katranom ali pa z lanenim oljem. Prav dobro zdravilo za rane na parkljih in kopitih je ogeršični katran. Ako pa so ranjene kite, vezi ali kostna koža, polagajo naj se nanje ledeni obkladki; kadar pa se začnejo gnojiti, čisti naj se mesto okolu ran pogostoma z mlačno vodo, posebno pa tam,

kjer se gnoj odteka. Paziti je torej treba, da je okoli ran čisto in suho. Rane naj se obvežejo s pukanicami (šarpijami), s finim predivom ali z mehkim platnom. Take obveze naj se namažejo nekoliko s svinjsko mastjo ali s salom.

Kako naj po zimi redimo kokoši?

Varčnost je gotovo lepa lastnost vsakega dobrega gospodarja in gospodinje; ali varčnemu je treba biti človeku le ob pravem času in na pravem mestu. Tako se nam zdi, da varčnost ni na pravem mestu, ako se kokošim, kadar ne nesejo jajc, daje manj jesti, kakor pa takrat, kadar nesó; češ, da ne zaslužijo. Ako hočemo kokošim ohraniti rodovitnost ter pospešiti nesenje jajc, treba jim je, kadar se goliijo in tudi še potem, dajati dobrega, redilnega živeža. Najboljša jed za kokoši je žito, pomešano z mesnimi odpadki. V novejšem času dajo kokošim mesto žita (ječmena) tudi sladne kali, katere se dobe ceno, mesto mesa pa mesno oblodo. Da se nesenje jajc pospeši, treba je kokošim krepilne in redilne jedi. S tem svoj namen gotovo prej dosežemo, nego pa s kanejskim poprom ter z enakimi sredstvi. K večjemu se sme zgorej omenjeni krmi primešati seme navadne koprive, seveda le po malo.

Neoporečno gotovo je pa, da gorkota na kokoši neizmerno ugodno vpliva ter toliko laže dosežemo svoj namen, če damo kokošim gorko bivališče. Zato je treba skrbeti, da pridejo kokoši po zimi v tople kurnjake. V kurnjaki dobimo pa več gorkote, ako namečemo po tleh 2 čevlja visoko konjskega gnoja, vrh njega pa $\frac{1}{2}$ čevlja visoko naspemo peska. Neki znamenit perutninar pravi: Uprav v zimskem času je treba posebno skrbeti za kokoši, osobito pa ob hudem mrazu. Zjutraj naj se jim daje mehke jedi, turščična moka ali pa otrobi, pomešani s kruhom ter pokropljeni z vrelo vodo. To naj se jim da, ko je še prav vroče. Kako hlastno planejo kokoši po taki jedi! Opoldne naj kokoši dobe pšenice ali ječmena, zvečer pa turščice, katera ima vsled svojih mastnih snovi mnogo gorkote v sebi. Vode naj se jim daje po dvakrat na dan, in sicer pogrete ter čiste.

Pa tudi zeljenadi naj se jim ne pozabi dajati, posebno ohrovta in drugih takih reči. Prav dobro bode delo kokošim, ako se jim dvakrat ali trikrat na teden da tudi po nekoliko mesnih odpadkov. Po zimi naj se kokoši ne izpuščajo uže na vse zgodaj iz kurnjakov, kajti gorkota jim ugaja nad vse drugo.

Kako ravnati z vinom koj po vožnji?

Vino, ki je bilo dolgo na poti, je koj po vožnji bolj ali manj motno. Tako vino pa ni, da bi se točilo. Zlasti po zimi, ko je hud mraz, bi se vino sploh ne smelo prevažati, ker prerado zmrzne, vsaj deloma, ter potrebuje preveč časa, da se zopet ustanoči. Pri nizki toplini prepeljano vino se navadno skali, kar provzročijo razne snovi, kakor na pr. beljakovine, vinski kamen i. t. d. Čim mrzlejš je vino, tem več raztopljenega vinskega kamna je v njem. V vinu pa, ki je namenjeno za v steklenice, pa ni še godno, je mnogo kalnih beljakovin. Za to je pa najbolje, da se pripeljano vino postavi v klet ter se tam toliko časa pusti pri miru, dokler se ne učisti. Razne snovi, ki so se izločile, poležejo se polagoma na dno in vino zopet dobi svojo prvotno svitlo barvo. Na to naj se vino pretoči, ker ni dobro, da ostane dolgo časa v dotiki z goščo na dnu.

Ako se naredi v vinu led, pusti naj se; počasi se bo uže raztalil in ob enem se bodo usedli kristali vinskega kamna, vino pa se bo učistilo. Sicer se pa za poskušnjo tudi lahko led vzame iz vina. Pokazalo se bode, da je vino po odstranjenju ledu močnejše nego je bilo, predno je zmrznilo, kar je popolnoma naravno, kajti z ledom se odstrani iz vina del vode. Ako iz vina vzeti led raztalimo ter tekočino pokusimo, prepričamo se, da ima tudi ta tekočina še vedno nekoliko vinskega okusa. Sicer pa se taki poskusi ne priporočajo.

Res je sicer, da se vino, ki se prepelje pri srednji toplini, ne izpremeni veliko, tako pa vendar ni več, kakršno je bilo pred prevažanjem. Zato se pa pravi okus vina nikakor ne da dobro spoznati takoj po vožnji, ampak vrne se mu, ko je uže dalje časa stalo v miru.

Pomlajevanje sadnega drevja.

Pride čas, ko pri sadnem drevju začne ponehovati rast ter večkrat tudi popolnoma preneha, tako da se na njih izcimijo le še sadunosne vejice. To se pa tem prej dogodi, čim manj redilnih moči dobiva deblo iz zemlje, čim manj se drevo oskrbuje in snaži. Ako pa les nič več ne poganja, začnejo hirati listi. Ker pa listi drevesu pripravljajo snovi za prihodnje leto, začne drevo od leta do leta vedno bolj pešati ter končno popolnoma umre. Temu se pa odpomore, ako se drevesa pravočasno pomlajujejo. To pa se godi tako le. Drevesu, katero hočemo pomladiti, skrajšamo ali odrežemo vsako posamezno vejo do polovice ali pa vsaj za tretjino. Skrbeti pa moramo pri tem početju za bodoči vrh. Ravnati je treba tako le: 1.) Sadno drevje naj se pomlaja spomladi ali pa jeseni; za koščičasto sadno drevje je bolje, ako se pomladi jeseni. 2.) Z ozirom na velikost drevesa treba je pustiti po dve ali tri veje in poleg teh vse vejice, ki rasto na skrajšanih vejah pod odreznim mestom. Postranske veje se po enem ali dveh letih pomladijo ali celó popolnoma odstranijo. 3.) Vsaka veja naj se odreže prav blizu vejic, in sicer bodi odrezna ploskev pravokotna. Rane naj se skrbno zamažejo z drevesnim voskom ali pa s katranom. Paziti pa je treba, da ne bodo večje nego 5 do 6 centimetrov. Drugo leto po pomlajenju naj se drevo ogleda ter naj se odstranijo pregoste vejice. Puste naj se pa močnejše vejice, ki kažejo, da postanejo močne veje; a še te naj se pomladijo. Pri naših plodunosnih jablanah in bruskah je pomladitev treba ponoviti vsakih deset let. Še bolj pogosto naj se to zgodi pri slivah in češpljah.

O kravah, ki se težko molzejo.

Kakor različni so vzroki, iz katerih se krave ne puste mlezi, isto tako različna so sredstva, s katerimi skušamo v okom priti temu zlu. V prvi vrsti svetujemo, da se s takimi kravami mirno ravna. Ako kravo rado šegeta, vzdigne naj se ji prednja noga, pa se bo lahko molzla. Ako jo sesa tele, dobro jo je potem, ko se tele nasesa, dobro izmlezi. Ako je prehlajenje vzrok, da se krava ne da mlezi, potem je treba poskrbeti za suho ležišče, treba je paziti, da krava ne stoji na prepihu ter da se redno molze, in sicer tudi tedaj, ako ji iz vimena ne dohaja več pravo mleko, ampak le neka sirnata tvarina. Ako je pa pregreto vime, potem naj se pod kravo postavi posoda vrele vode, krava pa naj se pokrije s kako odejo, tako da sopar obkroža kravje vime. Vodni sopar je dobro sredstvo proti vnetju in krave ostanejo

pri tem opravi navadno mirne. Ko se je to zgodilo, osuši naj se vime do cela in namaže naj se z mazilom iz enakih delov sladkega, svežega ter čistega laškega olja in jajčega rumenjaka, vsega skupaj prilično za dve navadni žlici. Ako je pa zamašen kak sesec, mora se previdno predreti s pletilno iglo. Seveda je živinče pri tem opravi treba prav trdno držati. Paziti pa se mora, da se luknjica zopet ne zaraste ali zalepi. Zato naj se vtakne vanjo kos strune, kakeršne rabimo za gosli, in naj se pusti notri do drugega dne. Drugi dan naj se izvleče, v luknjico pa naj se vtakne kos nekoliko debelejšje strune. S tem naj se nadaljuje tako dolgo, dokler sesčeva luknjica ne odstane odprta.

Kako pokončevati gosenice.

Ker se večkrat pripeti, da se gosenice, posebno ako je bilo preteklo leto ugodno zalegi te nesnage, zarode v toliki množini, da popolnoma končajo drevesne liste ter na ta način uničijo tudi ves zarod, je neobhodno potrebno, da se pokončujejo vsako leto po drevji, grmovji in živih mejah, kajti ob dveletni sadni pridelek pride, komur se ne posreči goseničjih gnezd spraviti z drevja. Med listi na vejah vidi se namreč prepletena tkanina (zapredek), v kateri najdemo na stotine gosenic, ako jo odpremo ali raztrgamo. Gosenice pa je treba odpraviti z dreves, predno izlezejo iz gnezd, kar se ponekod zgodi uže sredi meseca marcija, kajti neprimerno več truda in stroškov bo stalo pokončevanje gosenic, ako so uže izlezle iz gnezd. Sicer se pa po zimi tudi laže zapazijo, ker so veje še gole.

Goseničja gnezda se vspešno odstranjujejo na ta le dva načina: Vzamejo se nalašč zato napravljene škarje, ki naj se privežejo na dolg drog ter naj se z njimi postrižejo vršički onih vejic, na katerih vise goseničja gnezda. Odstriženi vršički naj se spravijo na kup ter naj se potem sežgo. Drugače pa gosenice lahko pokončujemo na ta način, da jim požigamo gnezda s tako zvano goseničjo bakljo. Kakor škarje, priveže naj se tudi baklja na dolg drog, da se z njo laže dosežejo goseničja gnezda.

Presajanje rastlin v cvetličnikih.

Eno poglavitnejših opravil pri vzgoji rastlin v cvetličnikih je presajanje, s katerim imamo z malimi izjemami skoro vsako leto opraviti. To delo pa ni težavno ter naj se tako le opravlja:

Roko položimo tako na cvetličnik, da pride rastlinsko steblo med srednja prsta, potem obrnemo cvetličnik narobe in pazimo, da leži vsa kepa prsti na roki. Potem potrkamo s cvetličnikovim robom ob mizo ali kam drugam, da se koreninice odločijo od cvetličnika, ne da bi se potrgale. Ako je rastlina zdrava, ima navadno belkaste koreninice, ki so med seboj jako gosto zapletene.

Te moramo zrahljati ter staro zemljo s priostrenim klinom skrbno odtrebiti od njih. Potem vzamemo snažen cvetličnik, ki ima na dnu luknjo, ter postavimo vanj rastlino. Cvetličnik pa mora biti vsaj tako velik, da so koreninice nekoliko centimetrov oddaljene od njegovih strani.

Zdaj obsujmo koreninice z zemljo ter napolnimo z njo cvetličnik skoro do vrha ter ga zalijemo. Tako presajeno rastlino postavimo na kak senčen prostor, kjer ni prepiha, kajti novo presajene rastline ne vspevajo

rade, ako jih solnce preveč obseva in so izpostavljene prepihu. Najugodnejši čas za presajanje rastlin je takrat, ko začno po nekolikem prenehanji zopet poganjati, kar se večinoma zgodi v zgodnji pomladi. Treba je pa tudi vedeti, kakšno vrsto zemlje je treba rabiti pri različnih rastlinah. Sobne rastline se najbolje obnašajo v zemlji, ki jo dobimo iz strohnele trave ali strnišča, ki je ležalo najmanj leto dni na kupu, ter se ji primeša nekoliko peska. Za občutljivejšje rastline naj se pa primeša polovica zemlje iz strohnelega listja.

Prav dobro je tudi, ako se primeša nekoliko v prah stolčenega oglja. Vsled tega postane zemlja bolj rahla ter se voda raje odteka skozi njo. S tem se zabranjuje pa tudi gnitje in kisanje korenin.

Razne reči.

— **Solnčnično seme** je dobra piča za perutnino. Kokoši, katerim se daje to seme, obilneje neso in dobe lepše perje, kar je posebne važnosti, če se kokoši mislijo pokazati na kaki razstavi.

— **Laneno seme**, katero je bilo na mrazu, vzkali hitreje, rastlina poprej razvije liste in tudi poprej zori,

— **Otemnele okenske šipe** se dajo zopet svetle narediti, če jih večkrat z zelenimi koprivami drgnemo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 12. Uže večkrat sem čul o neki **vipavski trtni vrsti „grganiji“**, ki pozno ozeleni, pa vendar precēj zgodaj zori. Za naše nizke lege bi bila taka vrsta zelo dobra, zato prosim pouka, kaj je s to vrsto in kje bi se dobili cepiči? (J. Ž. na R. Štajersko.)

Odgovor: Kar ste čuli o grganiji, je resnično. Ta vrsta dobro rodi, zelo pozno ozeleni, vendar pa zori primerno zgodaj. Grozdje, ki rado gnije, da dobro namizno vino. Cepiče Vam lahko preskrbi A. Gvardjančič, grajščinski upravnik na Slapu pri Vipavi.

Vprašanje 13. Imam 13letno polkrvno angleško kobilo, ki se noče več obrejiti. Sosedje pravijo, da ima **kobila beli tok** in se zato noče obrejiti. Na čem se spozna ta bolezen in kako jo je treba zdraviti? (A. O. v B. pri Ljutomeru.)

Odgovor: Beli tok se ob pričetku navadno pregleda, ker je izcejanje bele sluzi neznatno. Pozneje je pa tok bolj viden, ker je bolj obil, in bela sluz vedno maže rep in stegna. Sluz je ob pričetku brez duha ter časih prozorna in vlačljiva, časih pa motna, rjavkasta in gnojno podobna. Če bolezen trpi uže dlje časa, postane sluz smrdeča, gosta, zelenkasta in umazana. Množina sluzi je različna; časih se izceja le po malem, a neprenehoma, časih pa zopet le v gotovem času, toda takrat obilo. Beli tok lahko prepreči obrejenje, vendar živali tudi sprejmo, pa navadno izvržejo. Zdravljenje te težko ozdravljive bolezni more prevzeti le živinozdravnik, ki pa more tudi le v pričetku pomagati; zato Vam priporočamo kmalu poklicati ga.

Vprašanje 14. V našem kraju **kokoši silno močno poginjajo za drisko**, in sicer gre od njih redko zeleno blato. Kaj nam je početi? (A. O. v B.)

Odgovor: Če vlažno vreme traja dolgo časa in če se kokoši še vrhu tega prehlade, prav rade obole za drisko, ki jim je precēj nevarna. Kot zdravilo jim dajte rjavega praženega ovsa, ki se zmelje in pomeša z ravno toliko moke iz baldrijanovih korenin ter toliko olja, da se iz te zmesi narede kroglice, ki se dajo kokošim po 3 ali 4 po trikrat na dan.

Vprašanje 15. Na jablanah, katere sem vsadil lansko leto, zapazil sem mnogo cvetnega popja. Ali naj z ozirom na boljše razvitje drevja to cvetno popje pustim, ali naj je odstranim? (J. T. v L.)

Odgovor: Cvetno popje pustite kar v miru, ker nič ne škoduje razvitju mladega drevja. Pač pa razvitju škoduje, če mlado drevje nastavi plod, in se ta plod pusti, da dozori. Iz tega vzroka odstranite samo plode, koje bi drevo utegnilo nastaviti.

Vprašanje 16. Moja krava je lansko leto izvrgla pet tednov pred časom. Sedaj je zopet breja in ji manjka še 6 tednov. Vime postaja pa uže sedaj veliko, kakor lansko leto, predno je izvrgla. Ali se kravi, predno izvrže, vime vselej tako poveča in ali je mogoče izvrženje preprečiti? (F. R. v G.)

Odgovor: Predno ima krava pravilno storiti, se vime vselej napne in poveča ter se napolni z mlekom. Ali se tudi pri izvrženju vime tako napne, zavisno je od vzroka, zakaj krava izvrže. Skušajte izvrženje preprečiti s tem, da dajete kravi dobre in tečne krme, da ji pri zadnjih nogah više nastelžete, nego sprede, in da uvedete v hlev popolen mir. Ako pa krava uže dobiva popadke, potem ji dajajte baldrijanovega čaja, ki prepreči krče. Sploh je pa najbolje, če se obrnete do živinozdravnika.

Vprašanje 17. Imam prasiča, ki ima bolezen, kateri pravijo ljudje „mora ga sesa“. Kadar naj prasič je, se pa vleže na stran ter moli noge od sebe in grohoče. Med takim napadom noče jesti ter sploh malo je in se zato tudi ne redi. Od česa prihaja ta bolezen in kako se odpravi? (T. v Č.)

Odgovor: To je revmatska bolezen, ki pride od prehlajenja, ter je v tesni zvezi z boleznijo v prebavilih. Bolezen največkrat pride od preobile, težko prebavljive krme, zlasti če se prične pokladati zrnje, dočim se je prej slabo krmilo. Posebno rada se pokaže ta bolezen, če prasič ne dobi dovolj pijače. Ob zdravljenju je najprvo treba skrbeti, da se želodec izprazni, potem se pa daje po 15 do 30 gr glavberjeve soli na močniku iz lanene moke. Če ima prasič vročino, naj se mu tudi pušča. Za ta nasvet pa ne moremo prevzeti odgovornosti, ker iz kratkega Vašega popisa se bolezen ne da določiti, ampak le domnevati. Zato Vam priporočamo poklicati živinozdravnika.

Vprašanje 18. Imam kravo, ki ima na čeljusti uže dve leti tvor, oziroma bulo. Ta bula je bila prej zaprta, lansko leto meseca marcija se je pa odprla ter se je izcejala iz nje gnoj. Rana se je potem kmalu zacelila ter se je naredila suha grinta. Ljudje pravijo, da je ta bolezen kužna. Ta mesec je pa res dobila druga krava tako bulo za čeljustjo in ravno tako en junec. Kaj je vzrok tem bulam in ali so res kužne? (M. L. v Z.)

Odgovor: Popis bolezni je veliko prepovršen, da bi Vam mogli določno odgovoriti na Vaše vprašanje. Vi ne poveste natančno kraja, kje je bula, ne popišete bule, če je gorka ali mrzla, mehka ali trda, če boli ali ne i. t. d. Brž ko ne so se Vaši govedi unele podušenih slinovke, ki leže podolgoma koj pod ušesom za zadnjo čeljustjo. Na tem kraji je pri ti bolezni gorka, napeta, večinoma trda in boleča bula. Ta bolezen navadno ni nevarna in poneha brez nasledkov. Časih se pa slinovka ognuje, kar se na ta način pokaže, da se bula v sredi bolj napne ter bolečine pojenjajo. Bula potem počne in rana izceja gnoj. Če se rana kmalu zaceli, je dobro, vendar nastane lahko tudi pijavka, t. j. luknja se ne zaceli, ampak postane ugnidava in vedno globoča ter iztaka smrdljiv in razjedljiv gnoj. Odprto bulo je treba pridno znažiti z gorko vodo; če je pa nastala uže pijavka, more pomagati le živinozdravnik. Uzrok tej bolezni so udarci na podušesno slinovko, ali pa tudi prehlajenje in drugi notranji uzroki. Bolezen ni nalezljiva. Ker pa, kakor rečeno, iz Vašega popisa

ne moremo vedeti, kakšno bolezen ima prav za prav Vaša goved, zato je najbolje, da se obrnete do živinozdravnika.

Vprašanje 19. Zakaj mojemu hruševemu drevju iz korenin tako močno poganjajo izrastki? Večkrat na leto jih porežem, pa nič ne pomaga; pač pa se je eni hruški posušil vrh. (M. L. v Z.)

Odgovor: Če ne vidimo Vašega drevja sami na mestu, nam je težko izreči sodbo. Morda je bolno deblo ali pa je hruška take vrste, ki slabo, oziroma počasi raste, zato povzije veliko manj soka, nego ga korenine dovajajo, in nasledek je, da iz podloge rastejo poganjki. Skoraj gotovo sta deblo in vrh bolna; zato se je tudi vrh posušil. Ne pustite teh izrastkov, da bi sploh dolgi izrastli, ampak porezujte jih sproti.

Vprašanje 20. Nameravam v svinjaku napraviti nova korita, in sicer trpežna. Ali bi bili boljši kameniti ali železni? Ali naj dam korita vltiti, ali se dobe uže narejena in kakšne oblike? Kaka jim je cena? (A. R. na B.)

Odgovor: Odločno boljša nego kamenita korita so za svinjak korita iz litega železa, ki so znotraj posteklena (emajlovana). Takih korit ne kaže dati liti, ker bi preveč stala in pri nas tudi nihče ni v stanu emajlovati jih. Železna korita se dobe uže narejena v raznih oblikah. Cene nam niso znane. Obrnite se na tovarno R. Ph. Wagner na Dunaji.

Vprašanje 21. Rad bi kupil kakih 20 tistih malih krav, katerim pravijo „buše“. Kje bi jih mogel dobiti najlaže in najceneje? (A. G. v S. na Koroškem.)

Odgovor: Spomladi pripeljejo Hrvatje te vrste živali na gorenjske semnje, zlasti v Kranj, kjer jih bodeate tudi Vi najlaže kupili. Morda ve kdo izmed naših čitateljev, kje se buše ceno in lahko dobe?

Vprašanje 22. Imam vola, kateremu se drži koža, ali kakor mi pravimo, da ima „volčič“. Vol je vedno bolj suh in ima tudi uši. S čim bi ga ozdravil? (A. H. v B. na Goriškem.)

Odgovor: Volčič pride od prehlajenja, in sicer največkrat, če segreto žival na planem vjame dež. Bolezen pa se pojavi tem raje, če je žival slabo oskrbovana, kar je brž ko ne tudi pri Vas, kajti uši to potrjujejo. Zdravi se volčič s tem, da se živali poklada dobra in tečna krma ter jo večkrat drgnemo s slamo in s štrigljem. To drgnjenje ponovite v pričetku po večkrat na dan. Tudi je dobro mazati kožo z zmesjo iz 4 delov olja in enega dela terpentina. Ta sredstva so pa le za začetek; če je bolezen uže zastarela in je živina uže zmedlela, potem ji je treba dati zdravil, ki pospešujejo prebavljanje in delovanje kože. Taka zdravila so voda, na kateri so se kuhale brinjeve jage, e, potem encijan i. t. d. Če je pa živina uže zelo medla ter se kaže vodenica, potem je pa vsako zdravljenje zastoj in goved naj se zakolje.

Vprašanje 23. Kaj je vzrok, da se časih noče umesti surovo maslo, dasi časih po cel dan pinimo? Kako je moči to napako odstraniti? (Th. S. v K. na Koroškem.)

Odgovor: Temu bo vzrok pregorka ali premrzla smetana in pa prehitro ali prepočasno pinjenje. Smetana naj ima vedno 15° C. topline, k večjemu po zimi 1 do 2° več, po leti pa toliko manj. Ako se pini pregorka smetana, na pr. 20 do 25 stopinj topla, kar se, žal, dostikrat zgodi, zmehta in zmaže se maslena tolšča. Pinjenje traja neprimerno dolgo časa, surovega masla se malo dobi, maslo je belo, siru podobno, malo trpežno in manj okusno. Po zimi se zopet premrzla smetana pini, maslena tolšča postane trda in drobljiva, tolščine kroglice se nerade združujejo in pinjenje tudi neprimerno dolgo časa traja. Navadno ostane tudi precejšen del smetane nespinjen v mleku. Gori omenjeno, za pinjenje potrebno toplino ima pa smetana redko kdaj, kadar jo vzamemo iz mlečne shrambe. Treba je torej smetano do te topline privedi, toda nikakor ne na peči! Ako se na peči smetana še

tako pridno meša, del smetane se gotovo pregreje, in vsled tega se pokvari. To prouzroči delno zasirjenje mleka in nasledek je ta, da pride sir v surovo maslo, vsled česar surovo maslo ni okusno, pa tudi ne trpežno. Smetano s tem primerno segrejemo, da jo pustimo, da nekaj časa stoji v primerno toplem prostoru. Ako jo je treba prav hitro segreti, postavimo jo lahko v posodo z gorko vodo ali pa prilijemo toplega mleka; ako jo je pa treba shladiti, postavimo jo lahko v mrzlo vodo ali pa ji dodamo malih kosov čistega ledu. Torej, če je za pinjenje pripravljena smetana pretopla ali premrzla, ni se treba bati truda, smetano privedi do primerne toplote. V poletnjem času je pinjo treba splakniti z mrzlo, po zimski s toplo vodo, preden se prične pinjenje. Pregibanje v pinji mora biti toliko hitrejše, kolikor mrzlejša je pinjena tvarina. Najhitreje je treba piniti sladko mleko, nekaj počasneje sladko smetano, še počasneje kislo smetano in najpogostejše kislo mleko. Prehitro pregibanje v pinji naredi izdelano surovo maslo mehko in slabo, zato se moramo tega ogibati. Kolikor bolj se pinjenje bliža koncu, toliko bolj se mora s hitrostjo ponehovati, in sicer tako, da je končna hitrost k večjemu polovica začetne hitrosti.

Gospodarske novice.

* † **Gospod Janez Stoh**, posestnik v Mali Vasi na Dobrem Polji, umrl je 30. decembra 1893. l. Pokojnik je bil jako marljiv, vzgleden in napreden kmetovalec ter 25 let član kmetijske družbe kranjske. Naj počiva v miru!

Mlekarska zadruga v Stari Fužini v Bohinji je imela dne 23. t. m. svoj občni zbor. Da se spozna uspešno delovanje teh zadrug, priobčimo iz letnega poročila nastopno: Zadruga je prejela v l. 1893. (t. j. v poletnih mesecih, kadar se dela sir) od zadrušnikov 188.542 kg mleka, iz katerega so naredili 15.280 kg sira ter 1372 kg putra (surovega masla). Zadruga je iztržila za vse te izdelke 9.013 gld. 41 kr. Razven skute, katere dobi vsak zadrušnik v primeri k mleku, ki ga je oddal, plačala je zadruga za vsak kg mleka 4 1/5 krajcarjev. To je gotovo jako lep uspeh! Kot poseben napredek Starofužincev pa omenjamo to, da so si napravili posnemalen stroj. Zadrugužnik Zmitek je namreč kupil posnemalen stroj ter prevzema tudi v zimskih mesecih mleko, katero primerno plača, vrhu tega pa vrne posneto sladko mleko. Ker se v stroji posname mleko precej izpod krave, je potem posneto mleko za domačo porabo v kuhinji i. t. d. še popolnoma dobro. Na ta način se izplača kmetovalcem mleko tudi po zimski približno po 4 1/2 kr. kilogram. Da bi našli Starofužinci mnogo posnemovalcev!

* **Nove kmetijske podružnice.** V Št. Juriji pri Kranji se je ustanovila podružnica c. kr. kmetijske družbe ter je začela poslovati z novim letom. Pri ustanovnem občnem zboru so bili voljeni v odbor gg.: Matevž Barle, šenčurski župan, Janez Burgar, posestnik na Visokem, Ivan Gasprlin, trgovec in posestnik, Ivan Grajzar, posestnik in gostilničar, L. Jelenc, nadučitelj, Ant. Kukelj, župnik, in vogljanski župan Janez Molj. — Isto tako sta se ustanovili novi podružnici v Kovorji pri Tržiči in v Loškem Potoku.

* **Samostalni konjerejski odsek** ima v torek dne 12. februarja t. l. občni zbor po vspredu, ki je objavljen med uradnimi vestmi.

* **Kmetijska podružnica v Begunjah** na Gorenjskem je imela dne 4. t. m. svoj redni občni zbor, h kateremu so prišli skoraj vsi udje. Ta pod predsedstvom g. nadučitelja J. Turka vrlo delujoča podružnica šteje, dasi je omejena le na eno faro, nad 50 članov. S prihodnjo številko bomo začeli

priobčevati poročila posameznih podružnic ter bomo objavili podrobnosti o zborovanju begunjske podružnice. Ob tej priliki prosimo č. podružnice, da nas obveste o vseh svojih zadevah ter ukrepili, katere hočemo potem redno prijavljati v našem listu.

* **Kmetijska podružnica v Mošnjah** na Gorenjskem je priredila dne 28. t. m. veselico na korist svoji blagajni. Na dnevnem redu je bilo predavanje družbenega tajnika Pirca, petje in srečkanje. Prišlo je gotovo nad 500 oseb, ki so napolnile do zadnjega kotička lepe in obširne prostore gospoda Finžgarja na Brezjah. Izvrstno prirejena veselica nesla je podružnici nad 200 gld. čistega dobička. Čestitamo marljivemu odboru na lepem uspehu!

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

na občni zbor samostalnega konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki bode v torek 12. februarja l. 1894. ob 10. uri dopoldne v pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

V Z P O R E D :

- 1.) Poročilo o delovanju v l. 1893.
- 2.) Poročilo blagajnikovo.
- 3.) Volitev po pravilih izstopivših dveh odbornikov.
- 4.) Predlogi in nasveti posameznikov.

* Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Fr. Povše s. r., načelnik.

Listnica uredništva.

J. S. v M. Enake pritožbe o sitnotih, ki so zvezane z dobavo živinske soli, smo dobili od mnogih strani. Ne pomaga nič; za enkrat moramo biti s tem zadovoljni, kar smo dosegli. V pričetku je vsa zadeva še veliko težavnejša, ker ni nihče vaju. Upajmo, da z vajo premagamo vse te sitnosti. Kmetijska družba se bo ob vsaki priliki potegnila, da se dobava soli olajša.

J. S. v S. Veliki domači kunci (zajci) vrste „Lapén“ zrastejo res veliki in težki. Če doseže kak zajec 8 kg, ni nam znano. Če ima kdo na Kranjskem ali v sosednjih deželah te vrste kunce, nam pa tudi ni znano, morda pa ve zanje kdo izmed naših čitateljev tega lista. Prejšnje čase so se bolj pečali z rejo teh kuncev, a sedaj so jo zelo opustili, ker ni posebno uspešna, kajti ljudje ne marajo za kunčje meso, in žival sama je podvržena mnogim boleznim, ki zelo otežkočijo rejo.

A. K. v S. Obrnite se zaradi učitelja neposredno na g. okrajnega glavarja in prosite ga, da zadevo pospeši. Menda bo pa uzrok le ta, da se na razpis nihče ni oglasil, kajti učiteljev primanjkuje.

J. T. v L. Ako postajajo mlada drevesa ob deblu črna in suha, je to znamenje, da so ozebla.

V. K. pri Se. T. Slovenski čebelarški list sedaj nobeden ne izhaja. Na Dunaji izhaja „Oesterreichische ungarische Bienen-Zeitung“ po enkrat na mesec. Cena nam ni znana.

S. S. v P. Sadike označenih pletnih vrb dobite pri g. J. Lenarčiču, veleposestniku na Vrhniki.

F. W. v D. Katero tje najboljšo sredstvo proti podganam? O tem smo pisali že večkrat; a katero sredstvo je najboljšo, to more pokazati le skušnja. V Vašem slučaju je prvi pogoj svinjetino tako obesiti, da podgane ne morejo do nje.

F. Č. v A. Odgovor na svoje vprašanje najdete v vinarskem članku v zadnjem listu.